

Svjetski dan divljih životinja 2026. – Ljekovito i aromatično bilje

Автор(и): Растителна защита
Дата: 03.03.2026 Брой: 3/2026

Svjetski dan divljih životinja 2026. potiče javnu uključenost i podiže svijest o ulozi ljekovitog i aromatičnog bilja za ljudsko zdravlje, kulturnu baštinu i održivi razvoj.

Tema Svjetskog dana divljih životinja, koji se tradicionalno obilježava 3. ožujka, ove godine glasi "Ljekovito i aromatično bilje: očuvanje zdravlja, baštine i sredstava za život" (WWD2026). Ona naglašava važnost ovih vrsta kako za ljudsko zdravlje i dobrobit, tako i za ekološku ravnotežu.

Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) prepoznaje važnost ljekovitog i aromatičnog bilja, posebno u zemljama u razvoju, gdje 70-95% stanovništva oslanja se na tradicionalnu medicinu za

primarnu zdravstvenu zaštitu. Ove biljke čine temelj mnogih zdravstvenih sustava i ostaju ključne za modernu farmaceutsku industriju, budući da se brojni aktivni lijekoviti spojevi izravno ili neizravno dobivaju iz prirodnih izvora, unatoč napretku u sintetskoj kemiji.

Diljem svijeta se sakuplja otprilike 50.000-70.000 vrsta lijekovitog i aromatičnog bilja (MAP), od čega je oko 1.500, prema procjenama, uključeno u dodatke Konvencije o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES), s preko 800 navedenih u CITES Dodatku II. Uzgoj i sakupljanje MAP-a iz divljine pružaju vitalne resurse za mnoga kućanstva diljem svijeta, a svaka peta osoba oslanja se na divlje bilje, alge i gljive za hranu i prihod.

Globalni prihodi od tradicionalne kineske medicine iznosili su 83 milijarde američkih dolara u 2012. godini. Godišnji izdaci u sektoru tradicionalne medicine u Republici Koreji iznosili su 7,4 milijarde američkih dolara u 2009. godini, a privatna potrošnja na prirodne proizvode u Sjedinjenim Državama iznosila je 14,8 milijardi američkih dolara u 2008. godini. Europsko tržište biljnih dodataka prehrani i biljnih lijekova procjenjuje se na 7,4 milijarde američkih dolara godišnje.

Ljekovito i aromatično bilje igra ključnu ulogu u podršci ekosustavima stabilizirajući tlo, promičući bioraznolikost i pružajući bitne resurse oprašivačima, poput pčela i kolibrija. Međutim, mnoge od ovih vrijednih vrsta suočavaju se sa sve većim prijetnjama od uništavanja staništa, prekomjernog sakupljanja i ilegalne trgovine, što čini njihovo očuvanje globalnim prioritetom.

Osim svojih medicinskih primjena, lijekovito i aromatično bilje također pridonosi razvoju raznih industrija, uključujući kozmetiku, prehranu, a što je najvažnije, ono je vrijedan izvor genetskih resursa. Izvedeni genetski resursi iz lijekovitog bilja koriste se za razne primjene u poljoprivredi, medicini i očuvanju okoliša. Osiguravanje dijeljenja koristi ključno je i može pružiti poticaje za očuvanje i održivo korištenje divljih vrsta (Cilj 13 Kunming-Montrealskog globalnog okvira za biološku raznolikost).

Preko 20% biljnih vrsta koje se globalno koriste u lijekovite i aromatične svrhe smatra se ugroženim od izumiranja na IUCN Crvenom popisu, uglavnom zbog prekomjernog sakupljanja, gubitka staništa, klimatskih promjena i neregulirane ili ilegalne međunarodne trgovine. Podizanje svijesti, jačanje propisa i osiguravanje održivosti sakupljanja i trgovine ključni su za opstanak ovih neprocjenjivih biljnih resursa u divljini.

Ljekovito i aromatično bilje u Bugarskoj

Bugarska je jedina zemlja u Europskoj uniji sa specijaliziranim Zakonom o ljekovitom bilju (2000.), koji regulira očuvanje i održivo korištenje ovih resursa. Oko 770 biljnih vrsta u zemlji, odnosno približno 19% flore, je ljekovito, a gotovo 760 njih raste u divljini. Oko 250 vrsta koristi se u komercijalne svrhe.

Bogata topografija, raznolika tla i specifični klimatski uvjeti određuju visoku raznolikost biljnog svijeta u Bugarskoj. Višestoljetna povezanost ljudi s prirodom ogleda se u bugarskim tradicijama, blagdanima i sredstvima za život.

Godišnje se u zemlji sakupi preko 10.000 tona bilja, a regionalni inspektorati za okoliš i vode nadziru aktivnosti na otprilike 690 točaka sakupljanja bilja, izvještava Ministarstvo okoliša i voda.

Nepravilno sakupljanje ili iscrpljivanje staništa može dovesti do brzog smanjenja populacija, pretvarajući čak i široko rasprostranjene vrste u rijetke i ranjive. Očuvanje i održivo korištenje ljekovitog bilja ključno je kako za očuvanje prirodnih resursa i bioraznolikosti, tako i za potporu lokalnim zajednicama koje se njima služe za sredstva za život, kao i za osiguravanje njihove dostupnosti budućim generacijama.

